

Symulacja komputerowa dynamiki systemów

Spis treści

Wstęp.....	5
Część 1. System, model oraz symulacja komputerowa	7
Rozdział 1. System	7
1.1. Pojęcie systemu.....	7
1.2. Wpływy sprzężeń zwrotnych na zachowanie się systemu.....	9
1.3. Klasyfikacja systemów	14
1.4. System ekonomiczny jako system szczególnie złożony	14
Rozdział 2. Model systemu	20
2.1. Pojęcie modelu i modelowania	20
2.2. Klasyfikacja modeli	20
2.3. Komputerowy model symulacyjny	22
Rozdział 3. Symulacja komputerowa	23
3.1. Definicja symulacji komputerowej	23
3.2. Procedura badań symulacyjnych	23
3.3. Zalety i wady symulacji komputerowej	25
3.4. Techniki symulacji komputerowej.....	26
3.5. Miejsce symulacji komputerowej w tradycyjnym układzie nauk.....	26
3.6. Różnice między symulacją komputerową a innymi technikami badawczymi	28
3.7. Dlaczego warto stosować symulację komputerową w badaniu systemów ekonomicznych	29
Zadania i pytania do części I	30
Część II. Dynamika systemów jako metoda symulacji ciągłej	32
Rozdział 4. Istota dynamiki sposobów	32
4.1. Definicja i nazewnictwo	32
4.2. Zasady konstrukcji modelu systemowo-dynamicznego	34
4.2.1. Zasada I.....	34
4.2.2. Zasada II	36
4.2.3. Zasada III	37
4.2.4. Zasada IV	37
4.3. Struktura modelu systemowo dynamicznego	38
4.4. Opis matematyczny modeli systemowo-dynamicznych.....	39
4.4.1. Równanie poziomu	40
4.4.2. Równanie strumienia ze stanowiskiem decyzyjnym	40
4.4.3. Równanie zmiennych pomocniczych	43

4.4.4. Równanie parametrów	43
4.4.5 Zasady układania równań	43
4.5. Rozwiązywanie modelu	44
Rozdział 5. Etapy modelowania systemowo-dynamicznego	46
5.1 Sformułowanie problemu i określenie celu	46
5.2. Wyznaczanie czynników związanych z interesującymi nas symptomami oraz ustalenie głównych spostrzeżeń zwrotnych i określanie granicy systemu.....	48
5.3 Konstruowanie opisowej, graficznej i matematycznej postaci modelu symulacyjnego	49
5.4 Przygotowanie danych niezbędnych do kwantyfikowania zależności W modelowanym systemie.....	49
5.5 testowanie modelu	50
5.6 Analiza istniejącego stanu modelowanego systemu	53
5.7 Zaprojektowanie i przeprowadzenie eksperymentów symulacyjnych	54
5.8 Analiza i ocena wyników eksperymentów symulacyjnych	56
5.9 Wdrożenie zmian w systemie rzeczywistym	56
Rozdział 6. Przegląd zastosowań modeli systemowo-dynamicznych	57
6.1 Zastosowania ogólne.....	57
6.1.1 Model Siecie produkcyjno-handlowej	58
6.1.2 Model kontroli jakości produktów.....	59
6.1.3 Model dynamiki cykli produkcyjnych	59
6.1.4 Model cyklu zużycia produktu	61
6.1.5 Model wzrostu sprzedaży	61
6.1.6 Model odtworzenia produkcyjnych środków trwałych w przedsiębiorstwie przemysłowym	62
6.1.7 Model życia miasta	64
6.1.8 Model prognozowania rozwoju przedsiębiorstwa kolejowego	65
6.1.9 Model rozwoju floty handlowej.....	68
6.1.10 Model dynamiki rozwoju światowego WORLD	69
6.1.11 Model systemu energetycznego.....	73
6.2 Zastosowania szczegółowe	74
6.3 Podsumowanie. Zasadnicze cechy modeli systemowo-dynamicznych	75
Zadania i pytania do części II.....	77
Część III. Narzędzie do symulacji komputerowej.....	78
Rozdział 7. Komputerowe języki symulacyjne.....	78
7.1 Ogólna charakterystyka komputerowych języków symulacyjnych.....	78
7.2 Koncepcja sterowania czasem w językach symulacyjnych	79
7.2.1 Koncepcja stałych przyrostów czasowych	79
7.2.2 Koncepcja następnego zdarzenia	80
7.2.2.1 Metoda planowania zdarzeń.....	81

7.2.2.2 Metoda przeglądania zdarzeń	84
7.2.2.3 Metoda interakcji procesowej	87
7.3 Podział języków symulacyjnych.....	89
7.4 Metamorfoza języków stosowanych w symulacji komputerowej	90
7.4.1 Uniwersalne języki kompilacyjne wyższego rzędu	90
7.4.2 Pakiety symulacyjne	90
7.4.3 Systemy symulacyjne	91
Rozdział 8. Pakiety symulacyjne VENSIM PLE	94
8.1 Ogólna charakterystyka pakietu.....	94
8.2 Możliwości pakietu.....	96
8.2.1 Konstruowanie nowych i modyfikowanie istniejących modeli systemowo-dynamicznych	96
8.2.1.1. Rysowanie diagramów	97
8.2.1.2 Formatowanie elementów diagramów	99
8.2.1.3 Tworzenie równań.....	100
8.2.2 Dokonywanie eksperymentów symulacyjnych na modelu.....	103
8.2.3 Analiza modelu i wizualizacja wyników eksperymentów symulacyjnych	104
8.3 Funkcje standardowe pakietu.....	107
8.4 Proces konstruowania modelu na pakiecie vensim PLE.....	109
8.5 Vensim PLE na tle wybranych pakietów wspomagających Modelowanie systemowo-dynamiczne.....	116
8.5.1 IThink	116
8.5.2 Powersim	118
8.5.3 Porównywanie pakietów symulacyjnych	121
Zadania i pytania do części III	122
Literatura	124
Spis rysunków	127
Spis tabel	130
Aneks A. Opis elementów podstawowego ekranu pakietu symulacyjnego Vensim PLE.....	131
Aneks B. Alfabetyczne zestawienie funkcji standardowych pakietu symulacyjnego Vensim PLE.....	134
Aneks C. Przykłady modeli systemowo dynamicznych skonstruowanych za pomocą pakietu symulacyjnego Vensim PLE.....	136
<i>Recenzja wydawnicza prof. dra hab. Zdzisława Szyjewskiego .....</i>	<i>148</i>